УВКБ ООН В УКРАЇНІ

ЕКСТРЕНА ДОПОМОГА З ЖИТЛОМ

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

Партнер УВКБ ООН, ГО «Проліска», надає допомогу постраждалим від повітряного удару в Запорізькій області. Команда фахівців надає доремонтні матеріали й екстрену допомогу із житлом, зокрема, закриває вибиті вікна OSB-панелями, щоб захистити житло від негоди. © ГО «Проліска»

Огляд ситуації. *Згідно з «Оцінкою потреб України на відновлення та відбудову (RDNA4)» війна в Україні призвела до руйнувань або пошкоджень понад 2,5 млн одиниць житла. Відповідно, мільйони українців потребують різних типів підтримки в цій сфері. УВКБ ООН утілює програми допомоги із житлом для таких груп населення:*

- *люди, які проживають на територіях, що й далі безпосередньо потерпають від бойових дій, та потребують допомоги з проведенням термінових ремонтів житла;*
- *люди, які залишаються або повернулися в постраждалі від війни громади та потребують підтримки з ремонтом пошкодженого житла;*
- *люди, які впродовж тривалого часу є внутрішньо переміщеними особами та потребують житла на середньо- та довгостроковий період.*

Програма екстреної допомоги із житлом від УВКБ ООН в Україні. *Програма спрямована на забезпечення належним житлом найбільш вразливих людей, які постраждали від війни: внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та людей, які залишилися або повернулися до місць постійного проживання. Згідно з «Регіональним звітом УВКБ ООН щодо намірів № 6», біженці та ВПО повідомили, що наявність житла та засобів до існування є визначальним чинником для забезпечення гідного повернення на довгий термін. Підходи УВКБ ООН до розв'язання цих питань враховують місцеву специфіку та сприяють відновленню та реалізації довгострокових рішень.*

ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ З ЛЮТОГО 2022 р.*

514 646 людей отримали набори доремонтних матеріалів безпосередньо після обстрілів.

44 958 пошкоджених внаслідок війни будинків було відремонтовано.

333 збірні модульні будинки було встановлено.

У **95** багатоповерхових житлових будинках відремонтовані місця загального користування для полегшення процесу отримання компенсацій за пошкоджене житло.

Реалізовано **8** проєктів щодо багатоквартирного соціального житла для ВПО.

2 252 сім'ям ВПО надано допомогу на оренду житла на півроку в рамках Ініціативи щодо ринку оренди житла.

248 місць тимчасового проживання (МТП) відремонтовано із залученням партнерів або безпосередньо УВКБ ООН

1 237 будинків, які не використовувалися певний час або були недавно придбані ВПО, відремонтовано та пристосовано для проживання ВПО.

**Цифри можуть коригуватися після звіряння. Використано загальний річний показник.*

Надання наборів доремонтних матеріалів:

- **Набори доремонтних матеріалів.** За минулий період 2025 року **60 296** домогосподарств (**104 798 людей**) отримали набори доремонтних матеріалів через партнерів УВКБ ООН. Крім цього, підтримку отримали понад **726 об'єктів цивільної інфраструктури** в різних областях України (освітні, медичні, адміністративні заклади та об'єкти історичної спадщини). Допомогу було надано у 265 громадах 19 областей, при цьому більша її частка припадає на Донецьку (31 %), Дніпропетровську (15 %), Харківську (13 %), Запорізьку (11 %) та Сумську (11 %) області.
- **Допомога з монтажем після надання доремонтних матеріалів.** Партнери УВКБ ООН надавали технічну допомогу та встановили доремонтні матеріали найбільш вразливим родинам, які не можуть встановити їх самотужки. Цю допомогу отримали **1 508** сімей.

Довгострокові ремонти житла:

- **Ремонти із залученням підрядників.** У 2025 році допомогу з ремонтом будинків отримали **1 752 сім'ї** (приблизно 3 359 людей). Ремонти проводили місцеві будівельні компанії, з якими УВКБ ООН уклало відповідні договори.
- **Будівельні матеріали та грошова допомога на проведення ремонтів.** Ще **1 176 сімей** (2 685 людей) отримали грошову допомогу на придбання будівельних матеріалів, зокрема покрівельних матеріалів, дошок, дверей та вікон, гідро- та теплоізоляційних матеріалів.
- **Модульні будинки.** У 2025 році УВКБ ООН встановило **85 із запланованого 151 модульного будинку** для людей, чиї домівки були зруйновані або які залишили місця постійного проживання. Ці збірні будинки українського виробництва встановлюються на власних земельних ділянках, що дає сім'ям змогу залишатися або повернутися додому, якщо вони бажають.
- **«Майстерні на колесах».** У 2025 р. виїзні бригади надали технічні консультації та потрібний інструмент, а також встановили вікна, двері та відремонтували дах для **365 сімей** (513 людей) із вразливостями.
- **Ремонти місць загального користування.** Заявки на отримання компенсації за урядовою програмою «єВідновлення» не розглядаються, якщо немає безпечного доступу до квартир. Отже, ремонт місць загального користування, зокрема сходових клітин, у багатоповерхових будинках, який проводить УВКБ ООН, надає змогу власникам квартир отримати компенсацію на ремонт своїх помешкань (докладніше про програму «єВідновлення» читайте нижче). Цього року **443 сім'ї (669 осіб)** вже скористалися можливістю відремонтувати місця загального користування у своїх багатоквартирних будинках.

- **Ремонт об'єктів соціальної інфраструктури.** Ремонт об'єктів соціальної інфраструктури, що зазнали пошкоджень внаслідок воєнних дій, а також тих, що працюють в умовах збільшеного навантаження в регіонах, куди переселяються або повертаються люди, є запорукою успішної інтеграції та покращення соціальної згуртованості. Цього року УВКБ ООН розпочало втілення **9 проєктів із ремонту інфраструктурних об'єктів:** Центрів захисту прав людини при Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, Центрів надання адміністративних послуг, Центрів життєстійкості тощо. Початок ще 10 подібних проєктів запланований на найближчий час. **Цього року було відремонтовано 11 інфраструктурних об'єктів**.

Покращення умов проживання та збільшення кількості місць в МТП:

- **Покращення умов проживання та збільшення кількості місць в МТП.** Станом на кінець вересня 2025 р. УВКБ ООН завершило комплексний ремонт чотирьох МТП у **Вінниці, Кременчуці, Миргороді й Полтаві. Ще в 15 МТП** було встановлено сучасні пластикові вікна задля підвищення енергоефективності й закриття теплового контуру. У **Дніпропетровській, Запорізькій та Харківській областях** тривають ремонти ще в **семи МТП**. Ці проєкти мають на меті покращити умови проживання ВПО, модернізувати інженерні системи, підвищити енергоефективність, покращити доступність для людей з інвалідністю, санітарно-гігієнічні умови, безпеку, а також збільшити кількість місць, де це можливо.
- **Ремонти сільських будинків для ВПО.** УВКБ ООН і партнери сприяють забезпеченню доступним житлом ВПО, які не можуть повернутися до своїх колишніх домівок. У 2025 році вже відремонтовано **699 будинків для 1 938 людей.**
- **Ініціатива щодо допомоги з орендою житла.** У 2025 р. УВКБ ООН і партнери реалізують цю ініціативу **в 6 областях** на Сході, Центрі й Півдні України. Станом на початок жовтня **480 родин ВПО** були відібрані й успішно пройшли всі етапи моніторингу для отримання запланованих платежів, з них **163 сім'ї** вже отримали всі три платежі на покриття вартості орендної плати впродовж 6 місяців, комунальних послуг і депозиту за оренду, що дорівнює вартості 1 місяця оренди (за потреби). Партнери УВКБ ООН також надали юридичну підтримку в укладанні договорів оренди та консультації з питань забезпечення засобів до існування учасникам програми. У 2023—2024 рр. загальна кількість родин ВПО, які отримали цю допомогу, становила 2 089. Через те що програма УВКБ ООН доповнює нещодавно започатковану урядову програму з надання житлових субсидій, УВКБ ООН та Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності домовилися про створення механізму, який надасть змогу уникнути дублювання та забезпечить взаємодоповнюваність відповідних програм.
- **Соціальне / тимчасове житло.** УВКБ ООН створило соціальне / тимчасове житло для **79 сімей**. Ці довгострокові варіанти житла доповнюють діяльність уряду з надання житла з державного житлового фонду для підтримки найбільш нужденних ВПО.

РОДИНИ, ПЕРЕМІЩЕНІ З ПРИФРОНТОВИХ ГРОМАД, ЗНАЙШЛИ КОМФОРТ У ВІДРЕМОНТОВАНИХ МІСЦЯХ ТИМЧАСОВОГО ПРОЖИВАННЯ

Надія та її чотирирічна дочка виїхали з Краматорська, що на Донеччині, в серпні 2025 року. Уже вдруге після початку повномасштабного вторгнення сім'я була змушена покинути власну домівку. Мати з дитиною повернулися до Полтавської області, де зараз мешкають разом із батьками Надії. Літні люди були змушені покинути рідний дім після того, як він був пошкоджений унаслідок обстрілу, а здоров'я батька Надії суттєво погіршилося. Надія та її дочка знайшли притулок у МТП, облаштованому в гуртожитку медичного фахового коледжу в м. Кременчук, де розмістилося багато внутрішньо переміщених людей. Щоб покращити умови проживання 119 переміщених людей, УВКБ ООН нещодавно здійснило ремонтні роботи в будівлі МТП: було замінено вікна й двері, модернізовано системи електро-, тепло- й водопостачання, відремонтовано кімнати, а також кухні, туалети й душові кімнати, що перебувають у спільному користуванні, та покращено доступ для людей з інвалідністю. Це МТП – одне з багатьох в Україні, де знайшли притулок приблизно 70 000 ВПО з вразливих груп. Мешканцям цих МТП УВКБ ООН і партнери Агентства надають життєво необхідні послуги, юридичну допомогу й психосоціальну підтримку. Надія та її сім'я почуваються тут доволі комфортно: «Нам комфортно в гуртожитку. Тут, на новому місці, ми можемо почати життя з нової сторінки. Ще один раз, – ділиться Надія. – Я дуже вдячна за допомогу таким внутрішньо переміщеним людям, як ми, – тим, хто втратив усе». Читайте історію за посиланням.

Надія та її дочка Валентина, які були змушені вдруге виїхати з рідного Краматорська до Полтавської області. © УВКБ ООН / Елізабет Хаслунд

Багатоквартирний будинок у м. Харків, мешканці якого змогли подати заяви на отримання компенсації від держави завдяки тому, що УВКБ ООН відремонтувало місця загального користування. © УВКБ ООН

ПІДТРИМКА УРЯДОВОЇ ПРОГРАМИ «єВідновлення»

Програма УВКБ ООН із ремонту житла доповнює **урядову програму компенсацій за пошкоджене та знищене житло «єВідновлення»** і передбачає допомогу родинам, які не мають змоги скористатися урядовою програмою компенсацій або стикаються зі складнощами в процесі подання заяв. Тісна співпраця УВКБ ООН з органами місцевої влади є запорукою того, що підтримку отримають найбільш вразливі сім'ї, які через юридичні, адміністративні або практичні перешкоди не можуть скористатися допомогою від держави. УВКБ ООН планує та впроваджує всі заходи в діалозі з владою та передає інформацію про виконані ремонти органам місцевої влади, що сприяє прозорості й взаємодоповнюваності **ініціатив із відновлення**. Така координація заповнює критичні прогалини в системі та є запорукою того, що **ніхто не залишиться без допомоги**.

Застосування експериментальних критеріїв, розроблених в межах програми УВКБ ООН «Доповнення до компенсації», що впроваджувалися у 2025 р., продемонструвало, що гуманітарна підтримка ефективно доповнює державні механізми, перетворюючи законодавчі зміни на **дієві інструменти відновлення**. У межах програми здійснювалися швидкі ремонти, завдяки яким сім'ї могли претендувати на компенсацію, якщо збитки перевищували максимальні суми виплат за програмою «єВідновлення». Крім того, надавалася технічна та юридична допомога для проходження всіх етапів процесу отримання компенсації.

КЛАСТЕР ІЗ ПИТАНЬ ЖИТЛА ТА НЕПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ:

УВКБ ООН очолює Кластер із питань житла та непродовольчих товарів в Україні, а ГО «Людина в біді» є його співкоординатором. До складу Кластера входять 138 партнерів, які співпрацюють для досягнення трьох цілей Кластера, викладених у Плані гуманітарних потреб і реагування на 2025 р. У Кластері працюють три координаційні хаби. У 2025 р. партнери Кластера планують надати допомогу у сфері житла та непродовольчих товарів 3 мільйонам українців, що потребує фінансування в розмірі 545 млн дол. США. Для ознайомлення з панеллю «5W», інформаційними довідками та рекомендаціями з конкретних питань завітайте на сайт.

СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ ВЛАДИ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ Й ОБЛАСНОМУ РІВНЯХ

УВКБ ООН співпрацює та координує свою діяльність з урядом та органами державної влади, щоб забезпечити узгодженість та взаємодоповнюваність діяльності у сфері забезпечення житлом. З цією метою УВКБ ООН підписало Меморандуми про взаєморозуміння з 20 обласними державними адміністраціями та відповідними міністерствами.

Колишнє Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. 16 квітня 2022 року УВКБ ООН та колишнє Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України підписали Меморандум про взаєморозуміння, в якому визначили напрями співробітництва, зокрема щодо полегшення доступу переміщених осіб до довгострокових варіантів доступного житла, що є вкрай важливим. У межах співпраці у 2024 р. УВКБ ООН виділило 15 мільйонів доларів США на фінансування урядової програми «Прихисток» і надало фінансову підтримку понад 82 000 сімей, які приймають приблизно 187 000 ВПО.

Андрій був змушений покинути власну домівку в Костянтинівці, що на Донеччині, після того, як його будинок і будинок його сестри були пошкоджені через обстріл. Чоловік знайшов притулок у санаторії «Слава» (м. Миргород, Полтавська область). УВКБ ООН відремонтувало будівлю санаторію, яку разом із Міністерством соціальної політики було урочисто відкрито у квітні 2025 р. © УВКБ ООН / Т. Курас

Колишнє Міністерство розвитку громад та територій України. 18 квітня 2022 року УВКБ ООН і колишнє Міністерство розвитку громад та територій України підписали Меморандум про взаєморозуміння з метою полегшення доступу до варіантів житла для людей, які були змушені покинути свої домівки через війну. Зокрема, Агентство підтримало урядову програму «Прихисток», завдяки якій допомогу отримали 40 000 сімей, що приймають ВПО. 25 січня 2023 року УВКБ ООН підписало ще один Меморандум про взаєморозуміння з тодішнім об'єднаним Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України щодо співпраці з метою розширення можливостей отримати компенсацію та допомогу у відновленні пошкоджених війною будинків. Це створило підґрунтя для поєднання діяльності УВКБ ООН щодо ремонтів будинків і квартир з урядовою програмою «єВідновлення». Зараз УВКБ ООН тісно співпрацює з Міністерством розвитку громад та територій над реалізацією **Закону № 4080**. Цей закон передбачає створення загальнонаціональної інформаційно-аналітичної системи, яка стане ефективним інструментом для обліку нерухомості, придатної для проживання ВПО. УВКБ ООН також входить до складу робочої групи Міністерства, яка займається розробленням Національної житлової стратегії.

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. 28 серпня 2023 р. УВКБ ООН та Міністерство соціальної політики підписали Меморандум про співпрацю щодо поліпшення умов проживання переміщених осіб та надання їм доступу до послуг соціального захисту, зокрема в санаторії «Слава». Новий Меморандум доповнює попередній, підписаний 19 квітня 2022 р.

Міністерство освіти і науки України. 19 жовтня 2023 р. УВКБ ООН та Міністерство освіти і науки України підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо посилення співпраці у сфері забезпечення ВПО гідним житлом шляхом реконструкції окремих гуртожитків, що перебувають у віданні Міністерства, для використання як МТП. У Меморандумі про взаєморозуміння гарантується, що гуртожитки можуть і далі використовуватися як МТП до закінчення воєнного стану та протягом одного року після, щоб надати мешканцям певні гарантії щодо права проживання в цих гуртожитках.